

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy: Střední odborná škola stavební Karlovy Vary

Sabinovo náměstí 16, 360 09 Karlovy Vary

Autor: ING. HANA MOTYČKOVÁ

Název materiálu: VY_32_INOVACE_16_TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ_P1-2

Číslo projektu: CZ 1.07/1.5.00/34.1077

Tematická oblast : PRÁVO PRO 1. - 2. ROČNÍK

Datum tvorby: 20. 9. 2013

Datum ověření: 6. 11. 2013

Klíčové slovo: trestní právo procesní, trestní řízení, státní zástupce

Anotace: Prezentace je určena pro žáky 1. - 2. ročníku oboru vzdělání Podnikání, výklad formou prezentace žákům vysvětluje pojem subjekty trestního řízení, zásady trestního řízení a průběh trestního řízení.

V závěru prezentace žáci zodpoví kontrolní otázky.

Trestní právo procesní

☐ **Subjekty trestního řízení**

- = orgány činné v trestním řízení (soud, státní zástupce, policejní orgán), pomocné orgány (zapisovatel, tlumočník, probační úředník, vyšší soudní úředník), obviněný, obhájce, poškozený, společenský zástupce
-
- ☐ **soud** – rozhodování o vině a trestu
 - **okresní soud** – trestní řízení v 1. stupni o všech trestných činech bez nejzávažnějších
-

Trestní právo procesní

- **krajský soud** – nejzávažnější trestné činy (dolní hranice trestní sazby 5 let až výjimečný trest), rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí okresního soudu
 - **vrchní soud** – nikdy nerozhoduje jako soud 1. instance, řeší odvolání a stížnosti proti rozhodnutí krajských soudů, stanoviska k výkladu zákonů
 - **Nejvyšší soud**
 - rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích, výklad zákonů
-

Trestní právo procesní

- **senát** – složen ze soudců nebo ze soudců a přísedících (laikové), tvoří ho předseda a dva přísedící
 - **samosoudce**
 - **státní zástupce** – je oprávněn k podání žaloby, dokazovat vinu obžalovaného
 - **policejní orgán** – v přípravném řízení, rozhoduje samostatně o postupu vyšetřování, shromažďuje důkazní materiál, spolupráce i dalších útvarů Policie ČR
-

Trestní právo procesní

- ❑ **zapisovatel** – sepisuje protokol
 - ❑ **tlumočník** – poučen o trestních následcích nepravdivého tlumočení
 - ❑ **vyšší soudní úředník** – administrativní úkony, pokud se pořizuje zvukový záznam, nahrazuje zapisovatele
 - ❑ **probační úředník** – dohled nad obviněným
 - ❑ **obviněný** – ten, proti komu bylo zahájeno trestní stíhání
 - ❑ **obžalovaný** – po zahájení hlavního líčení
-

Trestní právo procesní

- ❑ **odsouzený** – po vydání pravomocného odsuzujícího rozsudku
 - ❑ **obhájce** – advokát, poskytuje obviněnému právní pomoc
 - ❑ **poškozený** – ten, komu bylo ublíženo na zdraví nebo způsobena újma – fyzická osoba, právnická osoba, obec, stát
 - ❑ **zúčastněná osoba** – ten, jehož věc byla zabrána
-

Trestní právo procesní

□ Hlavní zásady trestního řízení

- **zásada stíhání** jen ze zákonných důvodů
 - **zásada presumpce nevin** – obžalovanému musí být vina prokázána a zásada v pochybnostech ve prospěch viníka
 - **zásada legality** - povinnost státního zástupce stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví
 - **zásada ústnosti** – soud rozhoduje na základě ústně provedených důkazů, ústní přednes stran
-

Trestní právo procesní

- **zásada oficiality** – co nejrychlejší projednání trestní věci
 - **zásada vyhledávací** - orgány činné v trestním řízení zjišťovat skutečnosti svědčící ve prospěch i neprospěch obviněného, protistrana uplatnit vlastní důkazní návrhy
 - **zásada vyšetřovací** – nepřipouští se žádná aktivita jednotlivých stran
 - **zásada zjištění skutkového stavu věci** – příslušné orgány zjišťovat skutkový stav jen v nezbytném rozsahu pro rozhodnutí
-

Trestní právo procesní

- **zásada volného hodnocení důkazů** – soud hodnotí podle svého uvážení, individualizace každého případu
- **zásada obžalovací** – obžalobu podává a před soudem zastupuje státní zástupce, proti němu obžalovaný, příp. obhájce
- **zásada bezprostřednosti** – soud má rozhodovat na základě důkazů před ním provedených, bezprostřední dojem

Trestní právo procesní

- **zásada veřejnosti** – přístup laické i odborné veřejnosti, v trestním řádu uvedeno, kdy může být veřejnost vyloučena
 - **zásada práva na obhajobu** – pokud se vede trestní řízení – poučení o právech umožňujících uplatnění obhajoby, zvolení obhájce
 - **zásada práva na užívání mateřského jazyka** – může to být i jiný jazyk, který obžalovaný ovládá, tlumočnick
-

Trestní právo procesní

- ❑ **Trestní právo procesní** zahrnuje právní normy upravující trestní řízení (postup při zjišťování trestných činů a jejich pachatelů a při výkonu trestů)
 - ❑ základní trestněprávní vztah: mezi osobou, proti níž se vede trestní řízení a státními orgány činnými v trestním řízení (Policie ČR, státní zástupci, soudy)
 - ❑ hlavní pramen trestního práva – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
-

Trestní právo procesní

- **Hlavní zásady trestního práva procesního**
 - nikdo nemůže být trestně stíhán jinak, než zákonným způsobem a ze zákonných důvodů
 - trestní stíhání před soudem – pouze na základě obžaloby podané státním zástupcem
 - orgány činné v trestním řízení – objasňují okolnosti svědčící ve prospěch i proti obviněnému stejně pečlivě
 - doznání nezabavuje povinnost přezkoumat a ověřit okolnosti
-

Trestní právo procesní

- dokud není vyslovena pravomocným odsuzujícím rozsudkem vina – na toho, proti komu se vede trestní řízení - pohlížet jako na nevinného
 - jednání před soudy – ústní a veřejné
-

Trestní právo procesní

□ Průběh trestního řízení – 5 stádií

1. přípravné řízení
 2. předběžné projednání obžaloby
 3. hlavní líčení
 4. odvolací řízení
 5. vykonávací řízení
-

Trestní právo procesní

□ přípravné řízení

- zjišťování informací o trestném činu, o pachateli, shromažďování důkazů
 - osoba považovaná za pachatele = **obviněný**
 - provádí se vyšetřování – kriminální policie a Policie ČR – dozor nad vyšetřováním státní zástupce
 - podezřelou osobu lze zatknout, zadržet (až na 48 hodin), vzít do vazby (může soud na základě zákona – na nezbytně nutnou dobu), provést osobní a domovní prohlídku, zadržet zásilku
-

Trestní právo procesní

- **vazba** – u přečinů 1 rok, zločinů 2 roky, u závažných zločinů 3 - 4 roky
 - obviněný má právo na obhájce
 - obviněný není povinen při výslechu odpovídat, nesmí být donucován k výpovědi, k přiznání
 - **svědek** – fyzická osoba, předvolaná orgánem činným v trestním řízení – povinnost dostavit se a vypovídat, je nezastupitelný, (nutnost poučení svědka, hrozba křivé výpovědi)
 - právo odepřít výpověď příbuzní obviněného
-

Trestní právo procesní

- **znalec** – znalecký posudek, podle zákona maximálně 2 znalci, seznamy u krajských soudů
 - pokud jsou důkazy a obviněný jde před soud → státní zástupce podává obžalobu soudu + dodá spisy, vyrozumí obviněného a obhájce
 - řízení pokračuje před soudem – věcně příslušný je okresní soud, někdy krajský (trestný čin – trestní sazba do 5 let odnětí svobody – zkrácené přípravné řízení)
-

Trestní právo procesní

- skončeno do dvou týdnů od sdělení obvinění → podání návrhu na potrestání → zjednodušené soudní řízení před samosoudcem
 - místně příslušný – soud, v jehož obvodu trestný čin spáchán
 - osoba, proti níž se vede trestní řízení = **obžalovaný**
-

Trestní právo procesní

□ předběžné projednání obžaloby

- soud přezkoumává, zda přípravné řízení v souladu se zákonem a zda je připraveno
 - neveřejné jednání
 - zjistit, zda obžaloba má spolehlivé podklady pro hlavní líčení – věc dostatečně objasněná → zabránit bezdůvodně postavit občana před soud
-

Trestní právo procesní

□ hlavní líčení

- soud rozhoduje o vině, o trestu obžalovaného
 - veřejné (zákon stanoví výjimky)
 - předseda senátu určí datum hlavního líčení, řídí líčení
 - předvolání obžalovaného, svědků, znalci – vyznění, že pokud nepřijdou bez omluvy k soudu – pořádková pokuta, předvedení
-

Trestní právo procesní

- státní zástupce jménem státu přednáší obžalobu a navrhuje druh a výši trestu
 - někdy končí hlavní líčení vrácením státnímu zástupci, zastavením nebo přerušením trestního stíhání
 - závěrečné řeči – poté poslední slovo obžalovaný – poté porada senátu
 - uznání viny nebo zproštění obžaloby
-

Trestní právo procesní

□ odvolací řízení

- obžalovaný nebo státní zástupce se odvolá proti rozsudku soudu prvního stupně
 - přezkoumává se zákonnost a odůvodněnost napadených výroků rozsudku, správnost řízení
 - rozhodnutí odvolacího soudu – podané odvolání zamítnuto nebo vyhověno
 - odvolání má odkladný účinek, nenabývá právní moci
 - o odvolání rozhoduje soud vyššího stupně
 - obnova řízení
-

Trestní právo procesní

□ vykonávací řízení

- za účelem vykonání trestu, když rozsudek nabyl právní moci
 - doba vazby se započítává do výkonu trestu odnětí svobody
 - tresty – do Rejstříku trestů – vede Nejvyšší státní zastupitelství v Praze
 - **zhlazení odsouzení** – milostí prezidenta republiky nebo výrokem soudu – nesmí být vykazováno ve výpisu Rejstříku trestů
-

Trestní právo procesní

□ rozhodnutí v trestním řízení

- trestní řád rozlišuje 3 způsoby rozhodnutí:
 - rozsudek
 - trestní příkaz
 - usnesení
 - **rozsudek**
 - rozhoduje soud (senát nebo samosoudce)
 - veřejné vyhlášení, povstat
 - začíná slovy: "Jménem republiky"
 - poučení o odvolání
-

Trestní právo procesní

- **trestní příkaz**
 - rozhoduje jím samosoudce
 - může vydat bez projednání věci v hlavním líčení
 - povaha odsuzujícího rozsudku
 - obviněný – podat odpor – ruší se trestní příkaz – samosoudce musí nařídít hlavní líčení
 - **usnesení**
 - Rozhoduje soud, orgány činné v trestním řízení
-

Trestní právo procesní

- **usnesení**

- rozhoduje jím soud, orgány činné v trestním řízení
- oznamuje se vyhlášením v přítomnosti toho, komu je třeba oznámit nebo doručením opisu usnesení

- **opravné prostředky**

- **řádné:**

- **stížnost** - proti usnesení orgánů činných v trestním řízení, do 3 dnů od oznámení
-

Trestní právo procesní

- **odvolání** - proti rozhodnutí soudu 1. stupně, odkladný účinek, podává se do 8 dnů od doručení opisu rozsudku
 - **odpor** (proti trestnímu příkazu), do 8 dnů od doručení
 - **mimořádné:**
 - **dovolání** – náprava právních vad
 - **obnova řízení** – proti skutkovým vadám
 - **stížnost** pro porušení zákona – podává ministr spravedlnosti, rozhoduje Nejvyšší soud
-

Opakování

Kdo je státní zástupce?

Co tvoří senát?

Jaká existují stádia trestního řízení?

Kdo je obviněný?

Jaké povinnosti má svědek?

Zdroje:

- Ryska, R. *Právo pro střední školy*. Praha: Fortuna, 2010. ISBN 978-80-7173-010-9
 - Šíma, A.; Suk, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-490-2
 - Kučera, R. *Základy práva*. Brno: MU v Brně, 2002. ISBN 80-210-2940-4

 - Kliparty jsou volně přístupné v programu Word.
-